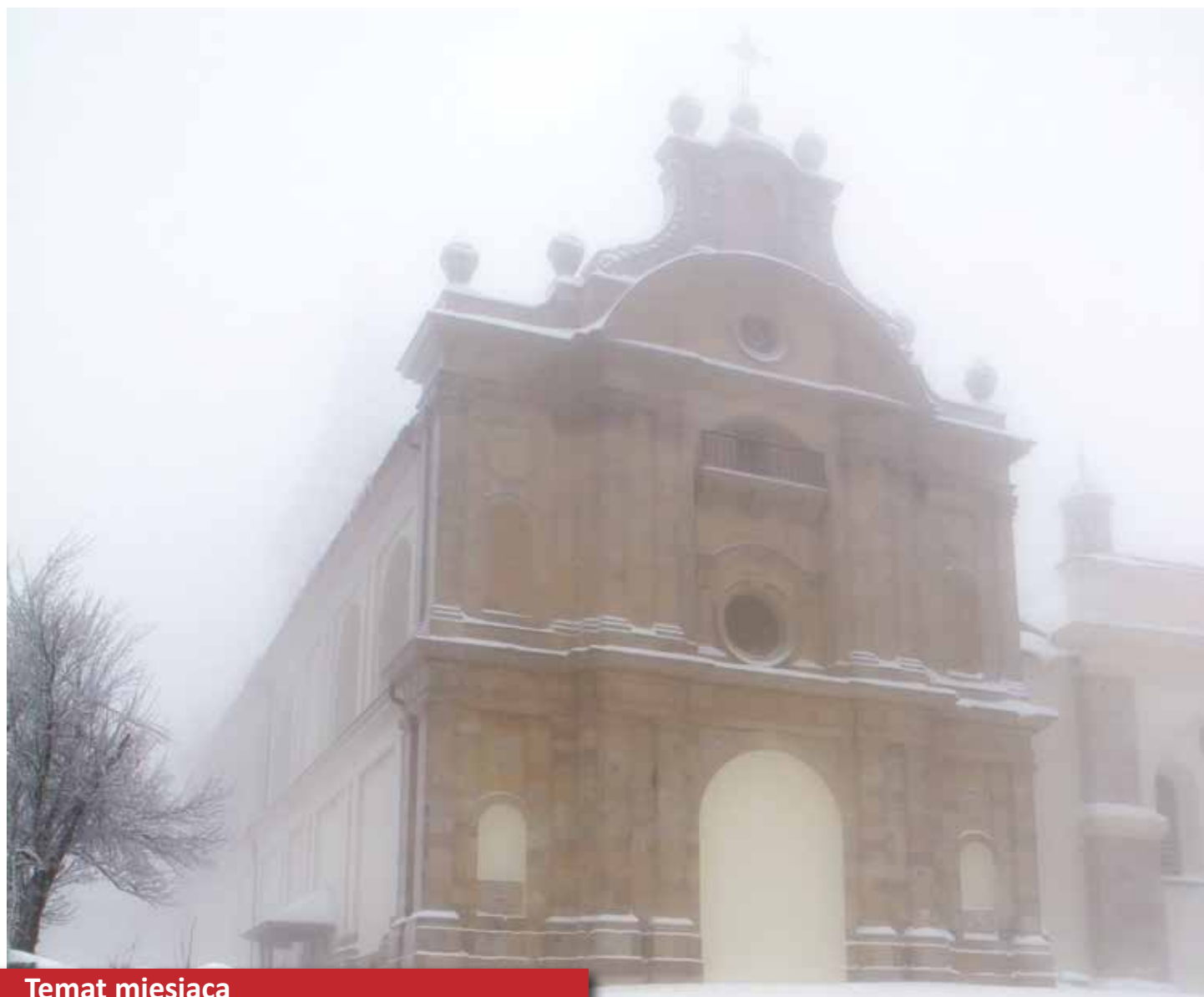

WĘDROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

• MIESIĘCZNIK ŚWIĘTOKRZYSKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO W KIELCACH •

Temat miesiąca

Narodowe skarby

MSWiA apeluje

Sprawdź ważność swojego dowodu

Paszport dla 18-latka

Pakiet na stulecie

W numerze

Przegląd wydarzeń	3
Narodowe skarby	4
Sprawdź ważność swojego dowodu	6
Bezpłatna pomoc prawna	7
U nas zapłacisz kartą i telefonem	7
Pakiet na stulecie	8
„Zorza”, czyli czyste powietrze	8
Kolejny posterunek otwarty	9
Zatrzymane w kadrze	9
Ludzie naszego regionu	10
Poznaj świętokrzyskie zakątki	10
Rubryki sprzed lat	11
Przepisy kulinarne	12
Hasło miesiąca	12

Fotofelieton

„Dzień bez uśmiechu jest dniem straconym”
(Charlie Chaplin).

Konkurs dla czytelników

Rozwiązanie konkursu z poprzedniego numeru:

To profesor Kazimierz Tymieniecki.

Fot. encyklopedia.pwn.pl

Urodził się w Kielcach 19 grudnia 1887 r. Ukończył historię na Uniwersytecie Jagiellońskim, a jego praca doktorska „Majętność książęca w Zagościu” jest do dziś jedną z klasycznych rozpraw polskiej mediewistyki. Studia wyższe uzupełniał na uniwersytetach w Lipsku i Paryżu, a po powrocie do kraju został profesorem Uniwersytetu Warszawskiego.

W 1919 r. Kazimierz Tymieniecki organizował Katedrę Historii Średniowiecznej na uniwersytecie w Poznaniu. Wraz z przybyciem do tego miasta rozpoczął się dla profesora wieloletni okres pracy naukowej i dydaktycznej. „Twórczość naukowa operuje zawsze składnikami realnymi. Zawsze też, jako najwyższy cel, ma dążenie do prawdy. Uczonego można porównać z pionierem-odkrywcą. Nie zrażając się trudnościami, kroczy wciąż w poszukiwaniu nowego świata” – te słowa prof. Tymienieckiego były zarazem jego życiowym mottem.

Dorobek naukowy profesora jest imponujący – obejmuje kilkadziesiąt rozpraw, książek naukowych, artykułów i recenzji dotyczących dziejów Polski od czasów najdawniejszych do XV w. Wiele z nich stanowiło punkt zwrotny w rozwoju polskiej myśli historycznej. W swych badaniach podejmował problematykę mechanizmów przemian społeczno-gospodarczych średniowiecza na ziemiach polskich oraz najdawniejszych dziejów Słowian. Rozgłos przyniosła mu monumentalna praca „Procesy twórcze formowania się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich”. Do innych znakomitych jego

dzieł należą m.in. „Społeczeństwo Słowian lechickich”, „Polska w średniowieczu”, „Ziemie polskie w starożytności” czy „Historia chłopów polskich”. Prof. Tymieniecki był członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (następnie Polskiej Akademii Nauk), współredagował prestiżowe „Roczniki Historyczne”. Zmarł w Poznaniu 13 października 1968 r. Postać i dorobek naukowy tego wybitnego mediewisty zajmują szczególną pozycję w dziejach polskiej historiografii. Poprzez swe badania wytyczył on nauce nowe kierunki i wywarł ogromny wpływ na kolejne pokolenia historyków.

Nagrodę w konkursie otrzymuje **Mirosława Woś**. Gratulujemy! (prosimy o kontakt z redakcją).

Nasze kolejne pytanie:

Piastowska księżna, której gotycka płyta nagrobna oraz dębowy sarkofag znajdują się w dominikańskim kościele św. Jakuba w Sandomierzu. Prosimy podać jej imię.

Na odpowiedzi czekamy do 19 lutego 2018 r. pod adresem poczty elektronicznej: sekretariat.bw@kielce.uw.gov.pl lub numerem telefonu 41 342 12 32 (prosimy o podanie imienia i nazwiska oraz telefonu kontaktowego). Wśród czytelników, którzy udzielą prawidłowych odpowiedzi, rozlosujemy nagrody.

Wydawca: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce

www.kielce.uw.gov.pl, tel. 41 344 29 56, fax 41 344 48 32
e-mail: wojewoda@kielce.uw.gov.pl

Na okładce: Sanktuarium na Świętym Krzyżu w zimowej szacie.
Miesięcznik redaguje Biuro Prasowe Wojewody

tel. 41 342 12 32

ISSN 2392-3393

Skład i łamanie: Drukarnia Laser-Graf, Płock, tel. 664-434-122

Przegląd wydarzeń

W uroczystej sesji Rady Miasta Łagów, z okazji odzyskania po 150 latach praw miejskich, uczestniczyła wojewoda **Agata Wojtyszek**. Wojewoda złożyła gratulacje mieszkańcom oraz władzom samorządowym, przypomniała również, że Łagów stracił prawa miejskie za zaangażowanie mieszkańców w powstanie styczniowe. Oprócz Łagowa prawa miejskie od 1 stycznia mają także Radoszyce oraz Wiślica.

„Korowód Niepodległości” przybył do Buska-Zdroju. Wojewoda **Agata Wojtyszek** spotkała się z uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Buskim Samorządowym Centrum Kultury. Było to kolejne spotkanie w ramach projektu wojewody. Celem przedsięwzięcia, skierowanego do dzieci i młodzieży, jest kształtowanie postaw patriotycznych i miłości do ojczyzny. Przedsięwzięcie odbywa się w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa” na lata 2017-2021.

Wojewoda **Agata Wojtyszek** przekazała nowy ambulans typu C z wyposażeniem Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie. W uroczystości wziął udział wiceminister zdrowia **Marek Tombariewicz** oraz świętokrzyscy parlamentarzyści. Ambulans został zakupiony ze środków dotacji celowej z budżetu wojewody przeznaczonej na zakupy inwestycyjne w systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne. Pojazd został wyposażony w nowoczesny sprzęt.

Wojewoda **Agata Wojtyszek** wręczyła akty powołania członkom Świętokrzyskiej Wojewódzkiej Rady Konsultacyjnej do Spraw Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych. W urzędzie wojewódzkim odbyło się pierwsze posiedzenie Rady, powołanej zarządzeniem wojewody. Do jej głównych zadań należy m.in. opiniowanie przekazanych wniosków o potwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

Naradzie dotyczącej oceny przebiegu oraz wyników kwalifikacji wojskowej na terenie naszego województwa w 2017 r. przewodniczył wicewojewoda **Andrzej Bętkowski**. W spotkaniu uczestniczył Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego. Podkreślono dobre przygotowanie ubiegłorocznej kwalifikacji w regionie. Omówiono również zasady prowadzenia kwalifikacji wojskowej w 2018 r., trwającej od 30 stycznia do 25 kwietnia.

Wojewoda **Agata Wojtyszek** wzięła udział w uroczystości odbioru 25 nowych autobusów hybrydowych zakupionych dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji w Kielcach. Pojazdy, w zajezdni MPK, poświęcił biskup Marian Florczyk. Odbyła się też pierwsza pokazowa jazda ulicami miasta. W uroczystości wzięli udział parlamentarzyści regionu świętokrzyskiego.

Narodowe skarby

„Kazania świętokrzyskie”, „Psalterz floriański”, „Bogurodzica”, kroniki Jana Długosza, Wincentego Kadłubka, Galila Anonima, rękopisy Chopina, Mickiewicza, Sienkiewicza czy Norwida... To tylko niektóre z bezcennych dzieł naszej kultury, które na co dzień spoczywają w skarbcu Biblioteki Narodowej. Niewiele osób ma do nich dostęp i – rzecz jasna – arcydzieła te niezmiennie rzadko opuszczają bezpieczne mury biblioteki. Na szczęście współczesna technologia pozwala nam oglądać je przez dwadzieścia cztery godziny na dobę. Służy temu Cyfrowa Biblioteka Narodowa dostępna w internetowym serwisie Polona.pl, a profesjonalnie wykonane skany o wysokiej rozdzielczości ukazują wszelkie szczegóły dawnych pergaminów czy starodruków. Choć, oczywiście, nic nie zastąpi bezpośredniego, „żywego” kontaktu z książką...

Z miłości do książek

„Jaka dogodność dla wiedzy, jaka przystępna i tajemna nauka mieści się w księgach i z jaką pewnością odkrywamy, bez zawstydy i słabości naszej niewiedzy! One są nauczycielami bez kija i różgi, bez krzyku i gniewu, bez stroju i bez pieniędzy. Przychodząc do nich, nie zastajemy ich nigdy śpiącymi; gdy się ich pytasz, myśli swej nie ukrywają; nie łają, jeśli się mylisz; nie szydzą z ciebie, jeśli okażesz się nieukiem...” – pisał Ryszard de Bury w „Philobiblonie”, średniowiecznym traktacie o miłości do książek. „Jaki to przepyszny towarzysz książka piękna” – twierdził jeden z najwybitniejszych bibliofilów polskich, Józef Weyssenhoff – „Miła oku, zdobyta po długich poszukiwaniach. Choć treść znasz na pamięć, powracasz do ukochanego tomu, jak do przyjaciela, który wszystko już wygadał, ale, powtarzając, uśmiecha się ujmująco i dobre czasy przypomina. Książki mają swe uśmiechy”.

Biblioteka Narodowa, centralna biblioteka państwa i jedna z najważniejszych narodowych instytucji kultury podlega Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wypełniając zadania dużej biblioteki naukowej, pozostaje zarazem głównym archiwum piśmiennictwa narodowego i krajowym ośrodkiem informacji bibliograficznej o książce, znaczącą placówką naukową, a także ważnym ośrodkiem metodycznym dla innych bibliotek w Polsce.

Historia Biblioteki Narodowej sięga początków XVIII wieku. Wtedy to Andrzej Stanisław i Józef Andrzej Załuscy utworzyli pierwszą w kraju dużą bibliotekę publiczną, która po śmierci fundatorów znalazła się pod opieką państwa. Dzieje księgozbioru Załuskich to jeden z symboli strat kultury polskiej – „od wywiezienia całej biblioteki do Petersburga, po klęskę insurekcji kościuszkowskiej i utracie niepodległości, aż do unicestwienia najcenniejszej części odzyskanych zbiorów w październiku 1944 roku”. Wizja narodowej księżnicy urzeczywistniła się w niepodległej Polsce. W 1928 r. Prezydent RP utworzył, na mocy swego rozporządzenia, Bibliotekę Narodową z siedzibą w Warszawie. Jej działalność regulowały kolejne akty prawne, w tym ustawa o bibliotekach z 1997 roku.

Karta średniowiecznego „Psalterza floriańskiego”

Wojenne losy

Niepowetowane straty przynosiły polskiej kulturze wszelkie zawieruchy wojenne – począwszy od średniowiecza, przez czasy potopu szwedzkiego, zaborów i wojen światowych.

Urna z popiołami spalonych książek z Biblioteki Narodowej

Ostatnia wojna była szczególnie tragiczna dla naszego dziedzictwa narodowego. Archiwa, księgozbiory, dzieła sztuki były przez okupantów systematycznie i z premedytacją niszczone bądź rozkradane. Szacuje się, że straty zbiorów polskich bibliotek wyniosły ok. 70 procent stanu przedwojennego.

Zagładzie uległy tysiące rękopisów i starodruków ze zbiorów Biblioteki Narodowej, podobny los spotkał m.in. zbiory specjalne bibliotek warszawskich (w tym obiekty rewindykowane z Rosji na mocy traktatu ryskiego) zgromadzone w budynku Biblioteki Ordynacji Krasieńskich i spalone przez Niemców w październiku 1944 r. Zniszczeniu oraz grabieży uległy cenne kolekcje wspaniałej Biblioteki Ordynacji Zamojskiej, w której gmachu znajdowały się też zbiory Centralnej Biblioteki Wojskowej. Tragiczny los spotkał Bibliotekę Przeździeckich, zniszczoną jeszcze podczas bombardowania stolicy we wrześniu 1939 r. Przeraża liczba zniszczonych oraz zagrabionych podczas II wojny książek pochodzących z bibliotek publicznych i prywatnych księgozbiorów. Straty te szacuje się na ponad 22 miliony woluminów z ponad 37 tysięcy polskich bibliotek!

„Kazania świętokrzyskie”

do domeny publicznej, dzięki czemu można je za darmo pobierać i dowolnie wykorzystywać. W ubiegłym roku w Polsce umieszczono dwumilionowy obiekt. Wybrano symbol tragicznych wojennych dziejów naszych dóbr kultury: urnę z popiołami beczennych rękopisów i starodruków spalonych przez Niemców w 1944 r. po upadku powstaniu warszawskiego. W ramach odwetu okupanci zniszczyli wówczas większość zdeponowanych w gmachu Biblioteki Ordynacji Krasieńskich zbiorów Biblioteki Narodowej i innych bibliotek warszawskich. Urna przechowywana jest obecnie w Sali Wilanowskiej Pałacu Rzeczypospolitej. „Pomyśleliśmy, że nadal największym skarbem bibliotecznym w Polsce jest biblioteka spalona. W czasie II wojny światowej zbiory, które nie zostały ewakuowane do Kanady, czyli sam

mały skarb biblioteki, zostały po powstaniu warszawskim umyślnie podpalone. Biblioteka Narodowa straciła 50 tysięcy rękopisów – średniowiecznych, nowożytnych, XIX-wiecznych. Ten kształt książki, jednego z 80 tysięcy podpalonych starodruków, jest relikwią polskiego bibliotekarstwa i polskiej kultury – dlatego, że ta strata jest bez precedensu w historii współczesnego świata. Ten obiekt, jako memento, jako zabytek dla nas beczenny został wybrany jako obiekt dwumilionowy. To jest klepsydra czasu” – mówił dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski (podajemy za portalem historycznym www.dzieje.pl).

Gdyby tak choćby w latach 30. XX stulecia móc dysponować techniką zbliżoną do dzisiejszej. Gdyby tak – najprościej rzecz ujmując – digitalizacja była wówczas na porządku dziennym... Gdyby udało się wykonać dla potomności cyfrowe kopie beczennych kodeksów czy dokumentów zanim barbarzyńcy w mundurach wrogich armii bezpowrotnie zniszczyli ogromną część naszego dziedzictwa kulturowego. Gdyby...

Wykorzystano informacje m.in. ze stron internetowych Biblioteki Narodowej www.bn.org.pl, polona.pl. [JK]

Cyfrowe skarby

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona to jedna z najnowocześniejszych bibliotek cyfrowych na świecie i jednocześnie największa tego typu biblioteka w Polsce. Biblioteka Narodowa udostępnia w serwisie nie tylko swoje zbiory, ale też obiekty innych instytucji – zdigitalizowane przy użyciu najnowocześniejszych technologii, pozwalających uzyskać najwyższą jakość. Zbiory Polony to cały przekrój dziedzin i epok: rękopisy iluminowane, najstarsze polskie książki drukowane, ryciny. Znaleźć tam można mnóstwo fotografii czy pocztówek oraz publikacje popularne – stare elementarze, książki dla dzieci, książki kucharskie czy dawne poradniki. Co ważne, większość udostępnionych zbiorów należy

Fragment rękopisu Mazurka D-dur F. Chopina

Sprawdź ważność swojego dowodu

Sprawdź ważność swojego dowodu!

Ponad 4,7 mln - tylu Polaków w 2017 r. skończyła się ważność dowodu osobistego. Prawie 870 tys. osób, którym w 2017 r. upłynął 10-letni okres ważności dowodu osobistego nadal nie odebrało nowego dowodu. W pierwszym kwartale 2018 r. upływa termin ważności dowodów kolejnego miliona osób.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Facebook: @MSWiA, Twitter: @MSWiA_GOV_PL, YouTube: MSWiA, Instagram: MSWiA_GOV_PL

wydanie można złożyć w dowolnym urzędzie gminy/miasta na terytorium Polski - niezależnie od miejsca zameldowania. Możliwe jest również złożenie wniosku przez Internet. Każdy pełnoletni obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, zamieszkujący na jej terytorium, jest zobowiązany posiadać dowód osobisty. Natomiast obywatel polski zamieszkujący poza granicami kraju ma prawo, a nie obowiązek posiadania dowodu osobistego.

Warto również wiedzieć, że nieważny dowód osobisty nie może też być podstawą do przekroczenia granicy w ramach Strefy Schengen. Już wkrótce, bo w 2019 r. obywatele otrzymają dowody osobiste z warstwą elektroniczną. W sierpniu 2017 r. Rada Ministrów

przyjęła koncepcję wprowadzenia takiego dowodu. Aktualnie dobiegają końca prace nad rozwiązaniami technicznymi dla polskiego dowodu osobistego z warstwą elektroniczną.

Wniosek przez Internet

Wniosek o nowy dowód można też złożyć elektronicznie. Na platformie Obywatel (www.obywatel.gov.pl) działa centralna usługa, dzięki której można załatwić sprawę związaną ze złożeniem wniosku o wydanie dowodu osobistego. Aby skorzystać z tej usługi niezbędne jest posiadanie Profilu Zaufanego, który pozwala potwierdzić tożsamość. Instrukcja założenia profilu zaufanego znajduje się również na platformie Obywatel (obywatel.gov.pl).

Aby elektronicznie złożyć wniosek o wydanie dowodu osobistego na platformie Obywatel należy odszukać w Katalogu „Dokumenty i dane osobowe” kartę usługi „Uzyskaj dowód osobisty”, a następnie ścieżkę „przez Internet”. Kolejnym krokiem jest kliknięcie w przycisk „Złóż wniosek o dowód osobisty”. Należy wybrać powód ubiegania się o dowód osobisty, a następnie urząd, w którym chce się odebrać gotowy dowód. Wnioskując o dowód osobisty, obywatel musi również dołączyć zdjęcie. Szczegółowe informacje znajdują się na podanej stronie.

Źródło: MSWiA

W 2017 roku ważność dowodu osobistego skończyła się ponad 4 milionom Polaków. Dlatego warto sprawdzić, do kiedy możemy posługiwać się tym dokumentem – apeluje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Nieważny dowód osobisty nie spełnia swoich funkcji, czyli nie potwierdza naszej tożsamości i obywatelstwa. Nie załatwimy żadnych spraw np. w urzędzie czy na poczcie. W kwestiach wymagających weryfikacji tożsamości możemy mieć problem z uzyskaniem kredytu bankowego czy z dokonaniem zakupu ratalnego. W 2017 r. ważność dowodu osobistego skończyła się aż 4 mln 729 tys. obywateli. Z kolei w pierwszym kwartale 2018 r. upływa termin ważności dowodów dla kolejnego miliona osób – np. w samym styczniu to prawie 63 tys. osób na Mazowszu, 55 tys. na Śląsku czy 20 tys. w województwie świętokrzyskim. Jest to związane z tzw. „górką dowodową”, która miała miejsce w 2007 r. Utrata ważności starych „książeczkowych” dowodów osobistych (od 1 stycznia 2008 r.) spowodowała, że znaczna liczba dowodów osobistych wydana została dopiero z końcem 2007 r. lub początkiem 2008 r. Dlatego już teraz warto sprawdzić ważność swojego dowodu osobistego. Jeśli jest nieważny lub wkrótce upływa termin jego ważności, trzeba złożyć wniosek o nowy dokument. Dowód osobisty jest wydawany bezpłatnie. Wniosek o jego

E-meldunek – kolejna e-usługa już działa

Każdy, kto mieszka w Polsce, musi pamiętać o obowiązku meldunkowym. Od 1 stycznia br. nie musimy iść do urzędu, aby to zrobić. E-meldunek jest kolejną usługą ułatwiającą obywatelom kontakt z administracją. Bez konieczności wychodzenia z domu można już m.in. zamówić odpisy aktów stanu cywilnego i za to zapłacić. Dzięki tej e-usłudze można zameldować się zarówno na pobyt stały, jak i cza-

sowy. E-meldunek umożliwia też przemeldowanie, a także zameldowanie lub przemeldowanie niepełnoletniego dziecka oraz – jako pełnomocnik – innej osoby. Wprowadzenie zameldowania elektronicznego jest możliwe dzięki nowelizacji ustawy o ewidencji ludności zainicjowanej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Źródło: MSWiA

Bezpłatna pomoc prawna

Nieodpłatna pomoc prawna świadczona jest w 50 punktach naszego województwa. To efekt ustawy tworzącej ogólnopolski system, w którym rolę przewodnią pełni starosta powiatowy.

Darmowych porad udzielają adwokaci, radcowie prawni, a także doradcy podatkowi i absolwenci prawa legitymujący się odpowiednim doświadczeniem, np. w punktach pomocy prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Zgodnie z ustawą, prawo do pomocy na etapie przedsądowym mają osoby do 26. roku życia oraz te, które ukończyły 65 lat. Ponadto uprawnieni są wszyscy, którym w okresie roku poprzedzającego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Honorowani są również posiadacze Karty Dużej Rodziny, kombataneci, weterani oraz zagrożeni lub poszkodowani klęską żywiołową lub podobnymi losowymi przypadkami. Można uzyskać informacje o obowiązującym stanie prawnym czy przysługujących uprawnieniach. Prawnicy wskażą również sposoby rozwiązania problemu prawnego, pomogą sporządzić pro-

jekt pisma w zakresie niezbędnym do udzielenia pomocy, ale z wyłączeniem pism procesowych.

Uprawnieni do darmowych porad mogą uzyskać pomoc w następujących obszarach: prawo pracy, przygotowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej, prawo cywilne, sprawy karne, sprawy administracyjne, ubezpieczenia społeczne, sprawy rodzinne, prawo podatkowe z wyłączeniem spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Co ważne - pomoc nie będzie świadczona w przypadku spraw dotyczących prawa celnego, dewizowego, handlowego i działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowywania do jej rozpoczęcia. Uprawnione do uzyskania nieopłatnej pomocy są również kobiety w ciąży - m.in. w zakresie

związanym z ciążą i urodzeniem dziecka, w szczególności praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.

Szczegółowe informacje na stronie darmowapomocprawna.ms.gov.pl. Wykaz punktów udzielających darmowej pomocy prawnej w regionie świętokrzyskim dostępny jest na stronie urzędu wojewódzkiego www.kielce.uw.gov.pl.

U nas zapłacisz kartą i telefonem

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki uczestniczy w Programie upowszechniania płatności bezgotówkowych w administracji publicznej przy użyciu terminali płatniczych POS.

Program jest prowadzony przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Krajową Izbą Rozliczeniową S.A., która pełni rolę koordynatora programu oraz wspiera finansowo jego wdrożenie i funkcjonowanie. Możliwość dokonywania płatności bezgotówkowych w naszym urzędzie jest odpowiedzią na oczekiwania klientów. Mamy nadzieję, że przyjmowanie opłat w formie bezgotówkowej będzie dla Państwa wygod-

ne, zaoszczędzi czas, zwiększy bezpieczeństwo transakcji, a dla urzędu przełoży się na usprawnienie pracy całej instytucji.

Udział w programie w ramach upowszechnienia płatności bezgotówkowych w terminalach POS jest dla urzędów bezpłatny. Urząd nie będzie obciążany opłatami z tytułu korzystania z terminali, ani za obsługę realizowanych płatności dokonywanych w ramach programu. Również klienci urzędu, dokonujący płatności z wykorzystaniem terminala POS, nie będą ponosić opłat za transakcję. Więcej informacji na stronie ministerstwa: www.mr.gov.pl.

W naszym urzędzie

zapłacisz kartą płatniczą i telefonem

Urząd uczestniczy w Programie upowszechniania płatności bezgotówkowych w administracji publicznej, prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Krajową Izbą Rozliczeniową S.A.

Pakiet na stulecie

Od 2 stycznia 2018 roku każdy 18-latek wnioskujący po raz pierwszy o paszport otrzymuje wraz z nim jubileuszowy pakiet na 100-lecie odzyskania niepodległości. W specjalnej kopercie umieszczono: flagę Polski, znaczek z logotypem Niepodległej oraz miniprzewodnik z opisem jak szanować biało-czerwone barwy i poprawnie śpiewać hymn Polski.

100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości będziemy obchodzić przez cały 2018 rok. To doskonała okazja do wspólnego świętowania. To dowód pamięci o tych, którzy nosili Polskę w sercach w czasach, gdy nie było jej na mapach. Na kopercie znajdują się wizerunki: J. Piłsudskiego, E. Kwiatkowskiego, R. Dmowskiego, G. Narutowicza, J. Hallera, I. Paderewskiego, W. Witosa, W. Korfanteo, I. Mościckiego, S. Wojciechowskiego i młodych ludzi. Ideę akcji najlepiej oddają słowa Marszałka Józefa Piłsudskiego: „Naród, który traci pamięć przestaje być Narodem – staje się jedynie zbiorem ludzi, czasowo zajmującym dane terytorium”. Cytat ten również został wydrukowany na kopercie. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji szacuje, że w 2018 roku wniosek o wydanie paszportu złoży około

18 tysięcy 18-letnich Polaków. Każdy obywatel taki wniosek może złożyć w dowolnym wydziale paszportowym urzędu wojewódzkiego lub punkcie paszportowym na terenie całego kraju, bez względu na miejsce zameldowania. Za granicą paszport można otrzymać za pośrednictwem konsulatu. Po złożeniu wniosku można monitorować status sprawy

paszportowej za pośrednictwem platformy: www.obywatel.gov.pl. Można także skorzystać z usługi powiadomienia sms-em lub e-mailem o tym, że paszport jest już gotowy do odbioru. Co roku wpływa około 1.300.000 wniosków o wydanie paszportu (źródło: MSWiA).

„Zorza”, czyli czyste powietrze

Zasady programu „Zorza – Czyste powietrze nad Świętokrzyskiem” przedstawiono podczas konferencji prasowej wojewody Agaty Wojtyszek. Projekt koordynuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

Celem programu jest zmniejszenie narażenia mieszkańców regionu na oddziaływanie pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz

innych zanieczyszczeń powstających w wyniku niskiej emisji, zagrażających zdrowiu i życiu ludzi oraz negatywnie wpływających na stan środowiska, a także zmniejszenie emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych. Dofinansowanie dotyczy inwestycji wykonanych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych polegających na wymianie pieców czy kotłów na nowoczesne o wyższej sprawności (np. gazowe, olejowe, elektryczne lub na paliwa stałe). W pierwszym naborze do programu „Zorza”, który rozpoczął się w marcu 2017 r., wpłynęły 193 wnioski, z czego 154 zostały pozytywnie ocenione. Podpisano umowy dotacji na łączną wartość prawie 440 tys. zł.

Ze względu na dużą liczbę wniosków, Fundusz podjął decyzję o zawieszeniu naboru. Wnioski przyjmowane były do końca maja. Od 15 września nabór wznowiono, w wyniku którego wpłynęły 583 wnioski na łączną wartość ponad 1 miliona 600 tys. zł. Oznacza to ponad trzykrotny wzrost zainteresowania programem. Efektem ekologicznym, w wyniku zawartych umów, będzie redukcja emisji pyłów PM_{2,5} i PM₁₀. Szczegóły dotyczące programu znajdują się na stronie internetowej WFOŚiGW.

Kolejny posterunek otwarty

Posterunek policji w Mircu otworzył Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji **Joachim Brudziński**. W uroczystości wzięli udział wojewoda **Agata Wojtyszek** oraz wicewojewoda **Andrzej Bętkowski**.

Mirzec to kolejna miejscowość w naszym województwie, gdzie reaktywowano posterunek policji. Miało to już miejsce w Chmielniku i Nowinach. Posterunek w Mircu uroczystie zainaugurował swoją działalność w odnowionych pomieszczeniach budynku urzędu gminy. W otwarciu uczestniczyli również pierwszy zastępca Komendanta Głównego Policji nadinsp. Andrzej Szymczyk oraz Komendant Wojewódzki Policji w Kielcach insp. Dariusz Augustyniak. – *Polska jest jedna. Prawo do bezpieczeństwa ma każdy obywatel, niezależnie od tego czy mieszka w Warszawie, w Szczecinie, we Wrocławiu czy w mniejszej miejscowości, takiej jak ta, w której jesteśmy* – powiedział minister Joachim Brudziński podczas uroczystości.

O odtworzenie posterunku zawnioskowano podczas konsultacji społecznych, które odbyły się w 2016 r., upatrując w utworzeniu tej jednostki możliwość zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i bezpośredniego kontaktu mieszkańców

z funkcjonariuszami policji. Koszt inwestycji w niespełna połowie pochodzi ze środków Urzędu Gminy w Mircu, który partycypował w realizacji reaktywacji posterunku. Stan etatowy to pięciu policjantów wykonujących zadania związane z codzienną obsługą jednostki i zapewnieniem bezpieczeństwa na tym terenie

(źródło inf.: KWP w Kielcach, MSWiA).

Zatrzymane w kadrze

Opatów, koniec XIX stulecia. Widok kolegiaty św. Marcina z fragmentem dawnej miejskiej zabudowy na pierwszym planie. „Położony na odosobnionym pagórku u wjazdu do miasta Opatowa, stary ten kolegiacki kościół swym układem i rozmiarami, powagą swych ciosowych ścian i dziwnie pięk-

ną strzępioną sylwetą zwraca uwagę turysty” – czytamy w opisie zdjęcia opublikowanego w albumie „Kraj w obrazach. Zbiór fotografii najbardziej uwagi godnych miast, okolic, zabytków starożytności i dzieł sztuki”, wydanym w 1899 roku.

[JK]

Ludzie naszego regionu

Wespazjan Kochowski

Poeta, historyk, poseł sejmowy. Urodził się w 1633 r. w Gaju niedaleko Waśniowa, u podnóża Gór Świętokrzyskich. „Przepędził Wespazjan dziecięce i chłopięce swoje lata rozkosznie, żyjąc z naturą, krewnymi i bogobojnymi mnichami świętokrzyskiego klasztoru” – pisał w XIX w. biograf poety, Adam Rzężewski. W poematach Kochowskiego znaleźć można gorące zachwyty dla pięknej przyrody rodzinnych okolic: „I mnie miłe Gór Świętokrzyskich knieje, / Na których wiecznie liść się zielenieje...”.

W 1663 r. Kochowski osiadł we wsi Goleniowy koło Szczekocin, która przypadła mu w spadku po ojcu. Brał czynny udział w życiu politycznym, co – poza posłowaniem – przyniosło mu urząd podżupnika wielickiego. W młodości był żołnierzem: uczestniczył w bitwie pod Beresteczkiem, wyprawach żwanieckiej i moskiewskiej oraz wojnie ze Szwedami (walcząc pod Warką, Gnieznem, Warszawą). Z entuzjazmem powitał elekcję

Michała Korybuta Wiśniowieckiego, a w roku 1674 brał udział w następnym sejmie elekcyjnym. Wybór Jana III Sobieskiego uczcił panegirkiem „Piast za łaską Bożą”.

Pierwsze utwory literackie – fraszki Wespazjan Kochowski zaczął pisać zaraz po ukończeniu szkoły. Są dziś one ważnym materiałem biograficznym oraz źródłem do poznania umysłowości ówczesnej szlachty, powstawały bowiem pod wpływem bieżących wydarzeń towarzyskich czy politycznych. Królewiczowi Jakubowi Sobieskiemu zadedykował Kochowski najpoważniejszy zbiór swych liryków: „Niepróżnujące próżnowanie ojczystym rymem na liryka i epigramata polskie rozdzielone i wydane” wydano w 1674 r. W 1681 r. oddał do druku dwa poematy religijne: „Chrystus cierpiący” oraz „Ogród panieński”, pisane z żalu po śmierci żony.

Sławą zarówno poety, jak i historyka Kochowski cieszył się już u współczesnych. W 1683 r. ukazał się pierwszy tom monumentalnych „Annalium Poloniae ab obitu Vladislai IV Climacteres” (czyli „Roczników polskich od śmierci Władysława IV Klimaktery”). Te dzieje Rzeczypospolitej, spisane od czasów Jana Kazimierza, przyniosły mu uznanie monarchy. Z kronik tych tchnie patriotyzm, przywiązanie do Polski i jej władców. Nic dziwnego, że „Klimaktery” – z epickim przedstawieniem wydarzeń wojennych – były źródłem dla Henryka Sienkiewicza podczas pisania „Trylogii”.

Już jako oficjalny królewski dziejopis Kochowski brał udział w wyprawie pod Wiedeń. Opis tych wydarzeń zamieścił w „Pamiętniku wojny przeciw Turkom”. Wiktoria wiedeńską upamiętnił także w poemacie „Dzieło Boskie albo pieśni Wiednia wybawionego”. Ostatnim, uznawanym za najwybitniejsze, dziełem naszego poety była „Psalmodia polska” wydana w 1695 r. Jest to zbiór psalmów, tekst modlitewny i swoisty testament duchowy. Wespazjan Kochowski zmarł w 1700 roku. Wykorzystano m.in. biogram z XIII tomu „Polskiego Słownika Biograficznego”. [JK]

Poznaj świętokrzyskie zakątki

Wiślica

Malowniczo położona w dolinie Nidy tysiącletnia miejscowość w tym roku odzyskała prawa miejskie utracone po powstaniu styczniowym.

Początki osadnictwa sięgają przełomu X i XI wieku. Zbudowano tam obronny gród. Rozkwit Wiślicy to wiek XII i początek następnego stulecia, kiedy stała się jednym z najważniejszych małopolskich miast, obok takich sedes regni principales jak Kraków czy Sandomierz.

Dzięki książętom sandomierskim rozbudowano zespoły sakralno-pałacowe. Powstał kościół św. Mikołaja i nieco później jednonawowy kościół kolegiacki – w podziemiach położono zdobioną posadzkę gipsową: dziś możemy podziwiać zachowaną słynną „płytę orantów”. Na miejscu dawnej kolegiaty w I połowie XIII wieku powstała nowa budowla.

Bywali tu polscy królowie: Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki, Władysław Jagiełło... Za czasów Łokietka Wiślica stała się jednym z ważniejszych ośrodków królestwa. Odbýwały się tu zjazdy rycerstwa i możnowładztwa. W XIV stuleciu uzyskała prawa miejskie. Kazimierz Wielki zatwierdził tu słynne statuty wiślickie. Jak wiele polskich miast, nie omijały Wiślicy również chwile tragiczne. W 1241 r. miasto zostało zniszczone podczas najazdu tatarskiego, w XVII w. podupadło w czasie potopu szwedzkiego, a po upadku styczniowej insurekcji, w 1869 r. Wiślica na prawie 150 lat utraciła prawa miejskie.

To miasto znane jest ze wspaniałych zabytków naszej historii. Warto zobaczyć obecną kolegiatę fundowaną przez Kazimierza Wielkiego z pięknymi gotyckimi sklepieniami, podziemia bazyliki, XV-wieczny dom Jana Długosza czy pozostałości romańskiego kościoła św. Mikołaja. [JK]

Rubryki sprzed lat

Styczniowe zapiski

„Rozeszły się wieści o skasowaniu województwa kieleckiego i rozkawałkowaniu go między trzy inne” – taka dramatyczna informacja pojawiła się w „Gazecie Kieleckiej” z 10 stycznia 1926 r. „Pomysł ten, o ile jest prawdziwy, daje przykład płytkiego biurokratycznego załatwiania spraw pierwszorzędnej wagi. Podział administracyjny kraju winien bezwzględnie odpowiadać naturalnym warunkom życia gospodarczego”. Uzasadniano bezduszość tych zamierzeń, podkreślając racjonalność i opłacalność funkcjonowania administracji województwa kieleckiego, krytykując „szal robienia oszczędności”. Gazeta ośmieszała pomysł, „że województw nie powinno być więcej niż 10... jak pisze prasa stołeczna. Ścisłe się wyrażając napisano, że nie powinno być więcej, niż jest dowództw korpusów w armii. Wprost nie do wiary! Rozumuje się, jakby Urząd Wojewódzki był skrzynką do listów”. Na szczęście dla Kielc i województwa plany te, jak i inne, pozostały jedynie planami.

Jubileusz półwiecza pracy scenicznej obchodził w styczniu 1928 roku Mieczysław Frenkiel, znakomity aktor teatralny i filmowy, urodzony w Byszowie niedaleko Klimontowa. Naszemu artyście okładkę poświęcił poczytny ogólnopolski tygodnik ilustrowany „Światowid”. Zamieszczono przy tym wielce sympatyczną notatkę: „Pięćdziesiąt lat pracy scenicznej! Jest przed czym zdjąć kapelusz. A gdy te pięćdziesiąt lat to szereg świetnych kreacji aktorskich będących niespotykanym, osobiłym, podziwienia godnym skojarzeniem najwyższego artyzmu Sztuki z najrzetelniejszą prawdą Życia, gdy do tego twórca tych arcydzieł to człowiek najserdeczniejszy i najlepszy ze wszystkich na ziemi polskiej, któż nie pokłoni się przed Jubilatem”. Mieczysław Frenkiel zajął przodujące miejsce na warszawskiej scenie i służył jej przez ponad 40 lat. Należał do grona bardzo cenionych aktorów, poza pracą w teatrze był artystą estradowym oraz szanowanym pedagogiem, wystąpił także w kilku filmach.

Słynny ORP „Orzeł” został zwodowany 15 stycznia 1938 r. Donosiła o tym z dumą „Gazeta Kielecka”: „Spuszczenie na wodę nowego okrętu podwodnego Orzeł, które odbyło się w stoczni holenderskiej Vlissingen – to nie tylko wydarzenie o charakterze wojenno-morskim, to przede wszystkim wielkie wydarzenie społeczne. Bo okręt buduje się przecież z pieniędzy zebranych przez społeczeństwo. Fundusz Obrony Morskiej, istniejący przy Lidze Morskiej i Kolonialnej, zakończył wobec tego pierwszy okres swej pracy dużym sukcesem. Rozpoczął się obecnie następny okres pracy, tj. zbiórka na ścigacze. Przyniesie ona niewątpliwie podobne rezultaty”. Budowę okrętu sfinansowano po części ze zbiorów społecznych, a mieszkańcy ówczesnego województwa

kieleckiego zebrali niebagatelną kwotę ponad 420 tysięcy zł, plasując się pod tym względem w ścisłej krajowej czołówce. Kielczanie mieli okazję podziwiać sportowe samochody oraz zawodników startujących w prestiżowym Rajdzie Monte Carlo. Przejazd przez miasto zapowiadał dziennik „Echo Dnia” z 17 stycznia 1936 r.: „168 załóg samochodowych wystartuje dziś z siedmiu miast na trasę 44. Rajdu Monte Carlo. Trasa tegorocznego RMC dla kierowców, którzy wyruszą z Warszawy, prowadzi przez Kielce. W naszym mieście znajduje się punkt kontroli czasu i został on zlokalizowany na terenie stacji obsługi PZMot. Z Warszawy wystartuje dziewięć załóg. Z Kielc uczestnicy rajdu udadzą się do Krakowa, a następnie przez przejście graniczne w Chyżnem do Budapesztu, Triestu, Cremony, Pinerolo na metę pierwszego etapu w Monaco”. Atrakcji mieszkańcom Kielc na pewno nie zabrakło, szczególnie panowie patrzyli z zazdrością na przejeżdżające podrasowane maszyny: BMW 2002, re-nault 12 gordini, fiata 125p akropolis czy forda escorta RS.

Rozmowa z Pawłem Pierścińskim znalazła się w 1978 r. na łamach miesięcznika społeczno-kulturalnego „Przemiany”. Znakomity kielecki artysta fotografik został wówczas laureatem dorocznej nagrody przyznawanej przez redakcję czasopisma. Na pytanie o definicję fotografii odpowiedział: „Jest to sposób tworzenia obrazu. Tworzy go człowiek posługując się maszyną fotograficzną, jak do pisania obrazu służy maszyna z czcionkami. Fotografia jest bardzo uniwersalnym środkiem porozumiewania się między ludźmi, zrozumiałym szeroko przez wszystkich. Opowiedziałem się za prostotą w fotografii, w sztuce, za prawdziwością, rzetelnością. Początek? Jak u każdego amatora, zdjęcia rodzinne w szkole średniej. Potem wciągnęła technika, przyszły poważniejsze zainteresowania fotografią. Fotografowałem, ponieważ nie potrafiłem, a chciałem rysować. Przez dwadzieścia lat poświęciłem się wyłącznie tworzeniu obrazu, potem przyszła potrzeba wypowiedzenia się słowem: wiersze – gdy nie mogę obrazem oddać tego, co przeżyłem w kontaktach z pejzażem, artykuły znów moje, to obowiązek w stosunku do fotografii, tej kieleckiej, jej historii i szans na liczący się w kraju ośrodek sztuki fotograficznej”. [JK]

ORP „Orzeł” na znaczku Poczty Polskiej

Przepisy kulinarne

Pasztet antykwaryczny z kurdla

Dobry sposób na specjał do smarowania pieczywa: 1 kg wątroby wieprzowej, 80 dag cebuli oraz 80 dag słoniny pokroić w sporą kostkę. Wszystko to razem dusić w rondlu często mieszając (najlepiej zacząć od wrzucenia słoniny). Zawartość rondla – po przestygnięciu, ale nie całkowitym oziębieniu – przekręcić przez maszynkę do mięsa. Masę doprawić do smaku solą, pieprzem, majerankiem oraz musztardą (najlepiej sarepską). Dobrze wymieszać. Całość włożyć do jakiejś formy (wedle upodobania), posypać po wierzchu posiekany szczypiorkiem i wstawić do lodówki, by zastygło. Jest to nieco zmodyfikowany przepis na smarowidło do chleba, pochodzący z „Przekroju” sprzed ponad czterech dekad. Potrawa ma wielu fanów, a szczególnie poleca ją Bartek

Pyzuni kurczak z agrestem

Potrzebne są: dwa kurczaki, sól, pieprz, mąka, masło, 20 dag niezbyt dojrzałego agrestu, śmietana, nieco rosołu (może być z kostki). Kurczaki podzielić na ćwiartki, posolić, oprószyć mąką, obsmażyć. Obrumienione włożyć do garnka, podlać rosołem i dusić. Gdy kurczęta będą półmiękkie, dodać agrest i razem jeszcze dusić. Gdy mięso już zmięknie, wyjąć je z sosu, a sos przetrzeć i podprawić mąką rozartą z masłem. Dodać śmietankę, zagotować. Doprawić sos do smaku, chwilę jeszcze poddusić razem z mięsem. Podawać z ryżem ugotowanym na sypko.

Karczek świętokrzyski z niespodzianką

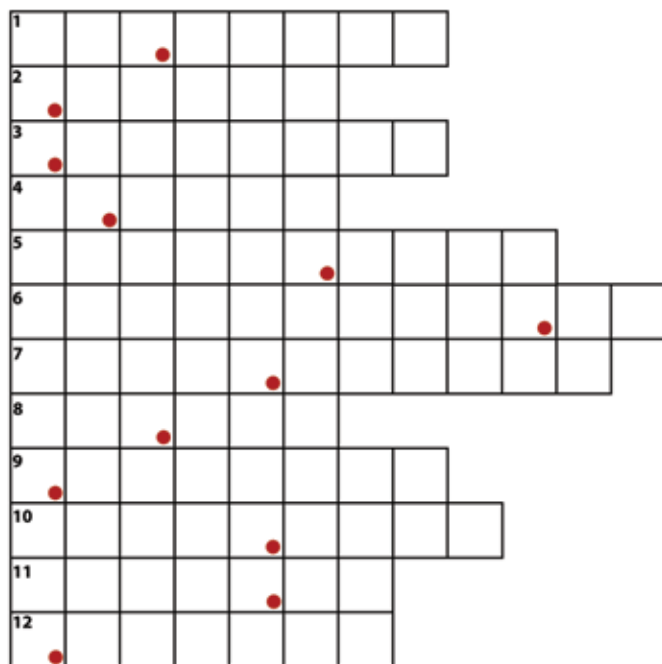
Składniki: 1 średni karczek, pół kilograma białej kielbasy, olej, przyprawy: pieprz, sól czosnkowa, majeranek, papryka słodka,

listek laurowy i ziele angielskie, cebula pokrojona w plasterki. Wszystkie przyprawy mieszamy z olejem. Powstałą mieszaninę wcieramy w karczek i odstawiamy go w chłodne miejsce na kilka godzin. Następnie ostrym nożem robimy w karczku otwór w środku na wylot, w który delikatnie wkładamy białą kielbasę. Tak przygotowane mięso pieczemy w rękawie w piekarniku o temperaturze 180-200°C przez około 2 godziny. Potrawę możemy podawać na gorąco lub jako przekąskę na zimno. Przepis autorstwa Koła Gospodyń Wiejskich w Woli Jachowej w gminie Górno.

Barszcz rybny

Składniki: pół kilograma ryby, włoszczyzna, 30 dag buraków, 30 dag kapusty, cebula, przecier pomidorowy, kwaśna śmietana, masło, sól, pieprz, majeranek, cukier, kwas buraczany, koperek, natka pietruszki. Włoszczyznę i cebulę pokroić i ugotować wywar. Oczyszczoną rybę wrzucić do wrzącego wywaru na kwadrans przed zakończeniem gotowania. Osobno ugotować w łupinach dobrze umyte buraki, potem je obrać. Gdy ryba i włoszczyzna będą już miękkie, wywar odcedzić. Kapustę poszatować i ugotować w wywarze, dodając pod koniec pokrajane w paski buraki. Do gotowej zupy dodać pozostałe składniki: trochę przecieru pomidorowego i kwasu buraczanego, przyprawy i cukier do smaku. Zaprawić zupę śmietaną, szybko zagotować i zestawić z ognia. Wrzucić drobno posiekaną zieloną pietruszkę i koperek oraz trochę masła, dobrze wymieszać.

Hasło miesiąca

Poziomo od góry:

- Gmach – dziś w tym miejscu stoi Kieleckie Centrum Kultury.
- Ksiądz profesor, twórca polskiej szkoły bioelektroniki.
- Dopływ Wisły, przepływa m.in. przez Wąchock.
- O tej miejscowości pisał w pracy doktorskiej prof. Kazimierz Tymieniecki (łatwe dla uważnych czytelników tego numeru „Wędrowca”).
- Popularna nazwa przedwojennego, nowoczesnego pociągu pasażerskiego, który przejeżdżał także przez stację kolejową w Kielcach.
- Pasmo w Górach Świętokrzyskich ze Szczytnikiem i G. Witosławską.
- Stanisław, urodzony w Dobrociach koło Sandomierza współtwórca polskiego futurizmu.
- Tym herbem pieczętował się Zawisza Czarny z Garbowa.
- Czesław, pochodzący z Kielc światowej sławy entomolog, który zamieszkał w Brazylii.
- Obok tej świętokrzyskiej miejscowości stoczono 18 marca 1241 r. bitwę z Tatarami.
- Żuawi ... - legendarny oddział czasów powstania styczniowego.
- Jan, pochodzący z Suchedniowa poeta, opisywał w swych wierszach „uroczną” ziemię świętokrzyską.

Z liter na oznaczonych polach odczytamy hasło, związane oczywiście z naszym regionem. Wśród prawidłowych odpowiedzi przesłanych do 19 lutego 2018 r. (z dopiskiem „Hasło miesiąca”) na adres poczty elektronicznej sekretariat.bw@kielce.uw.gov.pl rozlosujemy nagrodę. Hasło z poprzedniego numeru to: „Miedziana Góra”. Nagrodę otrzymuje Monika Rodak (prosimy o kontakt z redakcją).